

پنجاب دی سنگیت پر مپرا دشا تے دشا
(ہندوستانی سنگیت پرتی یوگدان دے سندر بھ وچ)
گرنام سنگھ (ڈاکٹر)*

ورتمان سمیں پنجاب دی سنگیت پر مپرا کیول اک کھتے جاں وسوں تک
سیمت نہ ہو وشو بھر وچ و سے سمہ پنجابیاں دی کلاتمک دھروہ
وجوں وکست ہے - سمیں دے وین دے نعل نعل اس سنگیت پر مپرا وچ
بہت کجھ رلیا تے بہت کجھ وچھڑیا - پنجابیاں دی ایہہ پرتیندھ
سنگیت پر مپرا آپے مولک پنجابی رنگ سنگ وگس تے مول رہی ہے -
اس سنگیت پر مپرا وچ پنجابیاں دے سانجھے سہیاچار دیاں وچن
سنگیتک دھاراواں لوک سنگیت، صوفی سنگیت، گرمٹ سنگیت اتے شاستری
سنگیت پر مپرا وچ ودمان ہن - جویں بھارتی تے ہندوستانی سنگیت
وچ گائن دی پردھانتا ہے او سے تراں ہی پنجاب دی سنگیت پر مپرا
وچ وی گائن پردھان ہے - اس تراں پنجاب دیاں اکت ورت
چارے دھاراواں وچ وی گائن دی پردھانتا درشتیگوچر ہندی ہے -
پنجاب دی سنگیت پر مپرا دے سندر بھ وچ گائن دی اس پردھانتا نوں
واچینے تاں اس سنگیت پر مپرا دے گانک کاو وچ پنجابیت دے مللاں
اتے پنجابی سہیاچار دے درشن دیدارے ہو جاندے ہن - شاستری سنگیت
دیاں گائن بندشاں، پنجابی لوک سنگیت، صوفی سنگیت اتے وشیش کرے
گرمٹ سنگیت توں ایہہ تھ سوے سدھ ہے - اتھوں تک کہ پنجاب
دے لوک ناچ وی پنجابیت دے اس لوک گائن پدھر تے ہی ادھارت
ہے - اس لئی پنجابی درشن دی سہاپتی لئی اسدے سنگیتک پہلو اتے

اس سنگیتک پہلو وِچ اناں گائِن دھارواں وِچ پریوگ کیتے گئے گائِن۔ پاٹھ
نوں وِچار دھین رکھنا اِنوارے ہے ۔ ضروری ہے کہ پنجاب دی سنگیت
پر مپرا دی دشا تے دشا نوں ہندوستانی سنگیت پر مپرا دے سدنرچ
وِچ وِچارینے ۔

پنجاب دی سنگیت پر مپرا دیاں اناں چارے دھارواں وِچ جتھے نرنتر
آدان پردان قائم رہا اوتھے اناں دی موکتا نے بھارتی سنگیت
وِچ ہندوستانی سنگیتا (اُتری بھارتی سنگیت) نوں سہایت تے سمورت
کرن وِچ اہم بھومکا نہجائی ۔ بھاویں پنجاب دی سنگیت پر مپرا آپیاں
وودھ دھارواں دے وودھ روپاں وجوں ووبارک رُوپ وِچ وشو بھر
وِچ پرچلت ہو رہی ہے پرتو ہندوستانی سنگیت پرتی پنجاب دی سنگیت
پر مپرا دے یوگدان تے پر بھاواں نوں پورن رُوپ وِچ گرہن نہیں کیتا
جاندا ۔ اتھوں تک کہ بھارتی سنگت دیاں پُستکاں وِچ پنجاب اُتے
پنجابیاں دے یوگدان سبندھی اس دے پئیاں وِچ گل سیٹ دتی جاندی
ہے ۔ جدوں کہ پنجاب نے اُکت ورت

* پروفیسر تے مکھی، گُرمٹ سنگیت وِچھاگ، پنجابی یونیورسٹی، پٹیالہ

!۔ بھارتی سنگیت دے انترگت اُتری (ہندوستانی) تے دکھی (کرناٹکی)

دوویں سنگیت پدھتیاں آوندیاں ہن ۔

اُتر بھارتی سنگیت پر مپرا نوں س ہندوستانی سنگیت پدھتیاں اُتے

دکھن بھارت وِچ پرچلت سنگیت پر مپرا نوں

س کرناٹکی سنگیت پدھتیاں آکھیا جاندا ہے ۔

چارے سنگیت دھارواں دے انترگت وڈیرا یوگدان پایا - پھلسروپ پنجاب
 دے سنگیت خزانے وچ انیک پرمپراواں سنگیت وگیان دی درشٹی توں آپہی
 کلاسک اچتا دی دھارنی ہندیاں ہوئیاں وی بھارتی سنگیت تے نرت
 دی کلاسک دھارا دا حصہ نہیں بن سکیاں - پنجاب دی سنگیت پرمپرا
 وشیش کرے لوک سنگیت تے گرمّت سنگیت پرمپرا توں وکست راگال،
 گائن روپاں، سازاں آتے پنجابی نرتاں دے سندرجھاں وچ ایہہ سہتی
 ودھیرے سپشٹ ہے - ہندوستانی سنگیت پرتی یوگدان دے سندرج وچ پنجاب
 دی سنگیت پرمپرا دی ایہہ دشا تے دشا اسے بنیادی سروکار سہت
 وچار ادھین ہے -

گائن دا پنجاب انگ : ہندوستانی شاستری گائن دے کھیترو وچ پنجاب
 دی سنگیت پرمپرا دے انترگت پنجابیاں نے س پنجاب انگس وکست کیتا -
 ایہہ س پنجاب انگس خیال،

عھسری گانگی وچ وشیش طور تے پروان چڑھیا - اسدے نعل ہی
 ٹپا آتے کافی نامک گائن شیلیاں شدھ روپ وچ س پنجاب انگس
 تے ادھارت شیلیاں وجوں سروپت ہویا - پنجاب دی صوفی سنگیت پرمپرا
 دی کیندری سراتمک دھارا وی اسے س پنجاب انگس آتے ہی ادھارت
 ہے - گرمّت سنگیت دے روحانی سنگیت دی کیرتن گانگی ادھین س پنجاب
 انگس را گیاں تے ربایاں دے کیرتن وچ نظری آؤندی ہے - اتھے
 ہی بس نہیں پوربی تے پچھئی پنجاب دے گانگاں دی سگم گانگی

جویں کہ غزل گیت آدِ وِچ وی ایہہ انگ سپشٹ نظری آؤندا ہے ۔
اسے انگ دی بدولت پنجاب دا سنگیت سہست وِشو وِچ پچھائیوگ
ہے ۔

راگاتہک وِکاس وِچ یوگدان : پنجاب دیاں وِجھن سنگیت دھاراواں
نے ہندوستانی سنگیت دی گائن وادن پر مپرا وِچ راگاں، گائن وادن
پر مپرا وِچ راگاں، گائن وادن شیلیاں، پنجابی انگ، پنجاب باز دے
کھیتر وِچ وشیش یوگدان پایا ہے ۔ شاستری سنگیت دے سندر ج وِچ ویکھینے
ہندوستانی شاستری سنگیت دے راگاتہک، گائن شیلیاں آتے وادن شیلیاں
دے وِکاس وِچ وشیش یوگدان رہا ہے ۔ راگاتہک وِکاس دے کھیتر وِچ
پنجاب دیاں وِجھن سنگیتک دھاراواں تے وِکست راگاں وِچ عصا،
ماجھ، تگھاری، ملتان، پہاڑی، بھیروی دے پرکار، کافی، مارو، تلنگ،
جو گیا، سندھڑا آد راگاں توں بناں گورو صاحبان نے مشرت راگ
دی پر مپرا وِچ وِشال یوگدان پایا جس دے انترگت گوڑی دے وِددھ
پر کر، عصا کافی، مارو کافی، تلنگ کافی آد راگ وشیش راگ سِری
گورو گرنہ صاحب دی راگاتہک پر مپرا توں علاوہ دسم گرنہ تے سِری
سرب لوہ گرنہ جو سکھ پنھک دسم گورو سِری گو بند سنگھ جی دی
اُنپم دین ہے، دے انترگت راگ ۲۵۰ توں ودھیک رکھن دا ادھار جھنڈار
پنجاب دی سنگیت پر مپرا دا انمول سرمایہ ہے جو ہندوستانی تے سہوچی
جھارتی سنگیت پر مپرا نوں راگاتہک پکھوں سمر دھ بنا رہا ہے ۔

گائِن روپاں دے وِکاس وِچ یوگدان : گائِن روپاں دے سندر بھ وِچ
 پنجاب دیاں سنگیت پر مپراواں دا یوگدان ورنٹیوگ ہے ۔ دھر پد، خیال،
 ٹپا، پنجاب انگ دی مھسری، کافی آتے گُرمَت سنگیت دی پڑتال گانگی
 ہندوستانی سنگیت دے گائِن کھیتر وِچ پنجاب دا یوگدان وِششٹ ہے ۔
 بھانویں پنجاب وِچ دھر پد توں پہلاں 'اشٹپدی' دے رُوپ وِچ پربندھ
 گائِن دا پرچار وی رہا پرتو دھر پد گانگی واسطے پنجاب دی سنگیت
 بھوئیں ویشیش طور تے زرخیز رہی ۔ اس سبندھی اک حوالہ بھت
 اہم ہے ۔ 'آئینے اکبری' دے حوالے نعل پرسدھ سنگیت ودوان اچارہ
 برہسپتی نے دھر پد دے مڈھلے رُوپ نوں سوہلے، جنم تے ویاہ
 دے گیت گاؤن والیاں

تربیتاں دے گائِن دا حصہ سویکاریا ہے ۔ ا دھر پد گانگی دے کھیتر
 وِچ پنجابیاں دے کئی گھرانے سرگرم رہے ہن ۔ ایہناں گھرانیاں
 وِچوں سُو آمی ہرولہ، ۲ تلونڈی گھرانے دے پرسدھ اُستاد مولا داد
 خاں، بجائی اُتم سنگھ، (کپورتھلہ گھرانے دا سبندھ پنڈت سدھا کر
 وِا کر نعل منیا جاندا ہے) سانہی ایاس خاں، پنڈت امین چند،
 پنڈت نتھو رام، جاڈلا گھرانے دے مولا بخش، میاں توگل خاں، بھلور
 گھرانے دے خاں صاحب احمد بخش، شام چراسی گھرانے دے سانہی میاں
 کریم بخش، عنایت خاں، احمد علی، ولانت علی، ہریانہ گھرانے دے
 بھگت چھبُو رام، سِری گجر رام واسودیو 'را گئی' وگے مہان دھر پدینے
 رہے ہن ۔

گورو کال توں ہی گُرمّت سنگیت دے انترگت کیرتن گائن دے انترگت
 دھرپد انگ وشیش طور تے نردھارت تے پرواوت ہے - گُربانی
 وچ پد رچناواں (چوہدے، ڈپدے، تپدے، اکپدے) دی گائن ودھا
 دھرپد ہی ہے - اس شیلی وچ کیرتیاں دیاں انیک رچناواں پرچار
 ادھین ہن -

خیال گانگی : بھارتی شاستری سنگیت وچ پرسدھ پرتیندھ گائن شیلی
 اس خیال س ہے - ۱۷ویں ۸ویں صدی وچ پنجابی بھاشا وچ رچت 'خیال'
 دا آرنجہ ہویا - اس دشا وچ گورو گوبند سنگھ جی (۱۷۰۸-۱۶۶۶)
 دوارا خیال دا پرانجہ ساڈا وشیش رُپ وچ دھیان منگدا ہے -
 گورو صاحب دوارا رچت ایہہ شبد اس پرکار ہے :

خیال پاتشاہی ۱۰

متر پیارے نوں حال مُریداں دا کہنا نر تڈھ بن روگ رجائیاں
 دا اوڈھن، ناگ نواساں دے رہناں
 سول صراحی، خنجر پیالہ، بنگ قصائیاں دا سہنا نر یارڑے دا سانوں
 ستھر چنگا، جھٹ کھیڑیاں دا رہناں نر

۱. حوالہ، اچاریہ برسپتی، سنگیت چنٹامہی، پنہ ۵۴

۲. ستھائی : عالی آج پران پیارے، گئے بنسار سارے - پٹھائی موہے
 لیے کو رجنی اندھیاری ہے -

انتر : جھوکھن اتار ڈارو، اور پٹ اوڈھ جرو، چلو سچ چھوڑ

جم، لگن لاگی بھاری ہے -

سنچاری : چلی یوں سگھر نار، دیکھے چہوں بار بار، چمکت

ہے دامنی، آوت گھٹا کاری ہے -

آجھوگ : گرجے یوں میگھوا زور، کٹت ہے جیا کسی کور کھے ،

ہروٹھ، یے جاوت اہساری ہے -

(پنجابی سنگیتکار، پنجابی یونیورسٹی ۱۹۸۹ء، پنہ ۳۴)

-

گورو گوہند سنگھ جی توں بعد سدارنگ، ادارنگ نے پنجابی بھاشا وچ

ہی خیال رچناواں کرے اس گانگی نوں پرچاریا ہے - اسے صدی وچ

محمد شاہ رنگیلے (۱۷۴۵-۱۷۱۹) دے کال دے پرسدھ گانگ نیامت خاں نے ،

سدارنگ، تے 'سدارنگیلے' اپنام توں پنجابی بھاشا وچ خیال رچناواں

کرے اوناں نوں شاستری سنگیت ادھین پرچار وچ لیاؤندے - ایہناں

توں بعد پھروز خاں (ادارنگ)، بھپیت خاں (منرنگ) نے پنجابی وچ

خیال رچناواں کرے اس پر مپرا نوں اگانھ توریہ - پنجابی بھاشا

وچ رچت ایہناں خیال رچناواں 'چوں ۲۵۰ دے لگجگ بندشاں اکتّر

کرن تے سُرلپی کرن دا سجاگ پراپت ہویا ہے جس نوں پنجابی یونیورسٹی

ولوں پُستک س پنجابی بھاشائی شاستری گائن بندشاں س دے رُوپ وچ پرکاشت

کیتا جا چکا ہے - اس گانگی دے کُجھ بھاشائی نمونے اس پرکار

ہن:

راگ پرچ

سختائی : ڈھولن میڈے گھر آئیا میں کسی کراں مزبانی نر

انتر: 'سدارنگیلے' محمد شاہ وڈھا گن اساں پایا نی نر

راگ ہیسیر

سٹھائی: مینڈے رے یار آویں تپت عشق دی تینڈے رے کارن -
انتر: رملی کھلی چھردی 'سدارنگ' تھرے ملن کو تینڈے رے کارن
مینڈے رے یار آویں نر

راگ مالسری

سٹھائی: مینڈی جند تساڈے نعل لگی وے میاں مینڈی ول ویکھ
نظر بھر

انتر: ہو بندی توں ساڈا سائیں مینڈا 'ادارنگ' کرے مینڈے
نعل توں سگھر نر

راگ رامکلی

سٹھائی: مینڈا دل لگا تینڈے رے نعل ساجن یار
انتر: سوہنی صورت تینڈی وے سوہنا 'منرنگ' بر چشمے کھمارے -
(ویکھو پستک، پنجابی جھاشائی شاستری گائن بندشاں، پنجابی یونیورسٹی، پٹیالہ،
۱۹۹۹)

ٹپا گانگی: پنجابی لوک سنگیت توں پرچلت ٹپا گانگی توں وکست
شاستری گائن شیلی س ٹپاس شُدھ رُوپ وچ پنجابی شیلی ہے جسدا بانی
غلام نبی (شوری میاں) وی محمد شاہ رنگیلے (۱۷۵۸-۱۷۱۹) دے کال دا
گانگ سی جسے آپنی چنچل چیل، تینر ترار، تکھی تے سُریلی آواز
دے جادو وچ پنجابی ٹپا گانگی دیاں سُراولی بھر شاستری سنگیت وچ '

ٹپّا شیلی، دا آرنجہ کیتا - گوالینر، آگرہ اتے دوسرے گھرائے
دے سنگیتکاراں نے پنجاب دی سنگیت پر مپرا توں وکست شیلی نوں
خوب وگایا ہے - پنجابی جاشا وچ رچت کجھ ٹپیاں دی شبد اولی اس
پرکار ہے:

راگ جھیروی

سٹھائی : دل دا جھید مولا جانے وے میاں

انتر : دل دی لگی دل ہی جانے ہو سائیں پار لنگھا دے وے

میاں نر

راگ جنگلہ

سٹھائی : میاں وے، تینڈی اکھیاں رسیلی یار وے -

انتر : عشق دا چھندا چھسدا جاندا ٹیڈی نظر دا بار وے -

راگ جھیپلاسی

سٹھائی : ساڈے نعل وے میاں دلبریاں سجن دیاں رمزیاں

انتر : لک لک لٹ لٹ لین دلاں نوں ہس ہس مگھ بتلاوئیاں سجن

دیاں رمزیاں -

(ویکھو پُستک، پنجابی جاشائی شاستری گائن بندشاں، پنجابی یونیورسٹی، پٹیالہ،

۱۹۹۹)

گرمٹ سنگیت : گرمٹ سنگیت دے کھیترو وچ اس ستنتر تے ولکھن

سنگیت پر مپرا نے اپنے نويکے سروپاں دے نرنتر پرچار پر سار دے

انتر گت ہندوستانی سنگیت نوں پنجاب دیاں باقی سنگیت دھاراواں نالوں

وَدھ نوین راگ پردان کیتے ہن جوین عصا، عصا کافی، ٹکھاری،
 مارو، گوڑی گو آریری، گوڑی ماجھ، گوڑی مالوا، گوڑی سورٹھ، پرہجاتی
 بھاس، بھاس پرہجاتی، سوہی، سوہی کافی، سوہی لیت آد - اسے پرہمپرا
 وچ نویکلی گائن ودھی پڑاتل سہوچے سنگیت جگت نوں انوپم دین
 ہے جس وچ اک نردھارت راگ ادھین کسے پڑتال شبد رچنا نوں
 تال دے پرتاؤ دوارا گائن کیتا جاندا ہے -

صوفی سنگیت وچ قوالی دے انترگت پنجابی انگ اتے کافی، دوہڑے،
 شیبھرچی آد گاؤن دے نرالے ڈھنگ پنجاب دی سنگیت پرہمپرا دی نویکلی
 چھاپ درسا رہے ہن - پوربی تے پچھسی پنجاب وچ، قوالاں دے
 وکھ وکھ گھرانے اس تھ دے پرمان ہن - اُستاد نصرت فتح علی
 نوں س پنجاب انگس دی قوالی گائن دا وشیش پرا دھکاری منیا جاندا
 ہے - صوفی گائکاں نے پنجاب دے وشیش گائن انگ دوارا کافی گائن
 ودھا نوں مقبول کیتا - اس گائن وشا نوں پنجاب نے شاستری
 گائکاں نے اپنایا - پٹیالہ قصور تے شامچراسی گھرانے دے گائکاں
 نے اس گائن شیلی نوں آپعیاں خیال گائن پرستتیاں دے انت وچ
 گھمیری گائکی دے بدل وجوں گایا تے پرچاریا - ورتھان سہیں کافی
 گائن شیلی ستنتر روپ وچ پرچار ادھین ہے - اُستاد نزاکت علی،
 سلامت علی، اُستاد ہسین بخش خاں اس گائکی دے اُستاد گائن ہن -

پنجاب باز : تال وادن دے کھیتر وچ پکھاوج نوں جوڑی دے روپ
 وچ وکست کرن دا سہرا وی پنجاب دی سنگیت پرہمپرا سر ہے - ایہہ

جوڑی ہی ورتمان طبلہ وادن دا آدھار بنی - جوڑی اُپر پکھاوچ
 آتے ڈکڑ باز ڈھڈ تے ڈھول دے وادن سنگری نوں روپانترت کرے ،
 پنجاب باز دی سرچنا نے طبلہ وادن دے کھیتروچ کرانتی کاری جھومکا
 نجبائی - اُستاد فقیر بخش، قدر بخش، میاں ملنگ خاں، اُستاد اللہ رکھا،
 زا کر محسین تے پنجاب وچ اُستاد پچھن سنگھ، اُستاد بہادر سنگھ،
 اُستاد ججن لال نے اس پر مپرا نوں سروپت کرن تے جیونت رکھن
 وچ اہم جھومکا نجبائی -

پنجاب دی سنگیت پر مپرا آتے اسدیاں وودھ دھاراواں ولوں سہوچے
 ہندوستانی تے بھارتی سنگیت نوں دتے یوگان دے اکت سنکھپت
 الیکھ دے سنگھ ورتمان سسین اس پر مپرا دے سنگھ گنجیر چنوتیاں ساڈے
 وچار دا وشیش مدعا ہن - پنجاب دی سنگیت پر مپرا دیاں ایہہ وودھ
 دھاراواں دے سنگیت پر تے یوگان دے سندر بھ وچ ویشال وستریت ادھیپین
 دیاں سہاونواں رکھدیاں ہن - اس وچ کوئی شک نہیں کے غیر پنجابیاں
 آتے ہندوستانی سنگیت شاستر ویاکھیا کاراں تے اتہاسکاراں نے پنجاب
 دی سنگیت پر مپرا دی کیندری تے پر مگھ ہستی نوں نہیں پروانیا -
 چھلسروپ شاستری سنگیت دے کھیتروچ پنجاب دی سنگیت پر مپرا نوں بندہ
 سنان پر اپت نہیں ہویا ہے کہ ورتمان پنجاب وچ شاستری سنگیت پر تے
 اواسینتا دا مکھ کارن وی ایہہ ہے کہ پنجاب وچ شاستری سنگیت
 دی پیشکاری، ادھیپین تے ادھیپن پنجابیت دے سندر بھ وچ نہیں کروایا
 جا رہا -

سنگیت دے پانچکرماں وچوں پنجابی بولی، پنجاب دیاں گائیں شیلیاں، پنجاب

دے سازه پنجاب باز دی یوگ پر تیندھتا دی کسی کھنگدی ہے - پنجاب
 دیاں وِجھن سنگیتک دھاراواں گُرمَت سنگیت، صوفی سنگیت تے پنجابی
 لوک سنگیت پنجاب دیاں وِجھن یونیورسٹیاں دے پاٹھکرم وِچ ادھیئین،
 ادھیاپن ناما تر ہی ہے - جدوں کہ ایہہ دھاراواں سُنتر رُوپ وِچ
 وِشال وِسخار رکھدیاں ہن - اس وِشا وِچ پنجابی یونیورسٹی دے سچیت
 کرن شلاگھایوگ ہن پرنتو گورو نانک دیو یونیورسٹی تے پنجاب یونیورسٹی
 چنڈی گڑھ دے پرسنگ وِچ ایہہ سہتی گنجیر ہے - اس وِشا دا اک
 پہلو وکھ وکھ ادھیئین وِشیاں وِچ آپسی تال-میل جاں سانجھ دی کسی
 وی ہے - پنجابی ساہت تے سنگیت دی ایہہ گھاٹ ہور وی ودھیرے کھنگدی
 تے رڑکدی ہے - ایہناں وِشیاں دے ادھیئینکار تے ادھیاپک اک
 سیہت کھیتر وِچ پورو نردھارت پاٹھکرم دی ولگن توں اگانھ نہیں
 ٹپٹا چاہندے - سِئے وجوں پنجاب دیاں ایہہ مہان پرمپراواں آپے
 وِشیاں دے انوشاسن تے اتر-انوشاسنی پہنچ توں وی وانجھیاں رہ
 گئیاں ہن -

پنجاب دی سنگیت پرمپرا دی پرتیندھ گانگی پاپولر تے کمرشیل گانگ
 نوں ہی متیا تے پرچاریا جا رہا جدوں کہ پوربی تے پچھسی
 پنجاب دیاں دوسریاں سنگیت دھاراواں دی گانگی وِشیش کرے پنجابی لوک
 سنگیت، صوفی سنگیت تے گُرمَت سنگیت دیاں شدھ مولک پرمپراواں
 نوں گنجیرتا نعل پرچارن دی گھاٹ کھنگدی ہے -
 پنجاب دی سنگیت پرمپرا دیاں وِجھن دھاراواں دے سنگیت گھرائے لپت
 ہو رہے ہن - اناں سنگیتکاراں دی سرپرستی آتے اناں گھرائیاں

دی سنگیت سنگری دی سُرکھیا سنجال ناما تر ہے -
 گلوبل پدھر اُتے پنجابیاں دے کمرشیل تے پاپولر قسم دے گاؤن
 و جاؤن تے نچن دی پچھان تاں بنی ہے پرنتو پنجابیاں دیاں وچن
 سنگیت دھاراواں دی پرمپرا گت مولکتا تے وودھتا گو آچدی جا رہی
 ہے - اس دشا وچ پنجاب دی سنگیت پرمپرا دی سُرکھیا، سنجال،
 ادھیئین، ادھیاپن پکھوں اسیں کافی اویکے رہے ہاں -

اجے تک پنجابیاں دوارا کوئی سنسٹھا گت یتن سنجو نہیں ہو سکيا جس
 دوارا پنجاب دی سنگیت پرمپرا دے وودھ روپاں نوں سُرکھیت رکھیا
 جا سکے - کھنڈی پُنڈی سنگیت دھراتل وچوں پنجاب دی سنگیت پرمپرا
 دے ادھیئین دے پدھر تے وگینک مہاندرا سرجنا کافی چھوتی بھریا
 کارج ہے -

پنجاب دی سنگیت پرمپرا دے یوگدان دے سندر بھ وچ سہوچے رُوپ وچ
 کیہا جا سکدا ہے کہ پنجاب دی ایہہ وِشال پرمپرا وِشو سانہوے ستنتر
 رُوپ وچ اک وگیا ناک سنگیت پرمپرا وچوں پچھائیوگ آدھار سٹھاپت کرن
 وچ کامیاب نہیں ہو سکی - بھانوے کہ پنجابیاں دے گائِن دا س پنجاب
 انگس لوکپرا رہا - سنکھپت رُوپ وچ بھارتی سنگیت دی کیندری شاستری
 سنگیتک دھاراواں نے کھیتری سنگیت دھاراواں نوں اپنے سنہلت تاں
 کیتا پرنتو بددا پرتندھتو تے سھان پردان نہیں کیتا - پنجابی

تے پنجابیت ہت سٹھاپت سنسٹھاواں تے سرکاراں دے ایدیش تے نیتیاں
 دے مسودیاں تے ووبارک کرماں وچ پنجاب دی سنگیت پرمپرا سبندھی
 کوئی یوجنا نظریں نہیں آؤندی - پنجاب دی سنگیت پرمپرا دیاں سٹھاپت

اتہاسک روایتاں الوپ ہو رہیاں ہن - پھر وی پنجاب دی سنگیت
 پرمپرا دا کافی سرمایہ اجے جیونٹ رُوپ وِچ وِدمان ہے - جیکر اسدی
 سُرکھیاء، سَنجال، پُئر پیشکاری آتے ادھیئین، ادھیاپن سبندھی کیتے جا
 رہے یتناں نوں ورتمان وشو ویاپی سندرچ وِچ وِگیانک وِدھی دوارا
 نہ وِیونتیا گیا تاں پنجابیاں دا سینہ-ب-سینہ پرچلت ایہہ س پنجاب
 انگس آتے س پنجاب بازس دا وِشال خزانہ صدا صدا لئی الوپ ہو
 جاویگا کیوں جو سُوچی پنجابی گانگی دا سُرآتہک تے تالاتہک آدھار
 ایہہ دوویں سہجاتہک ستندھ ہی ہن -

پنجاب دی سنگیت پرمپرا ولوں ہندوستانی سنگیت پرتی یوگدان دے سندرچ
 وِچ پنجابی قوم دے اپنے پنجابی درشن دی ستھاپتی لئی پنجاب دی سنگیت
 پرمپرا دیاں وِودھ دھارواں دے موک مہاندرے آتے صدیاں توں ایہناں
 وِچ پریکٹ گائن پاچھ دی وِششٹتا نوں اک وِششٹ آدھار وجوں
 گرہن کرنا ضروری ہوویگی کیوں جو کاو تے سنگیت اس پنجابی درشن
 دے سنچار پر بندھ دیاں بُنیادی سنچار جگلتاں ہن -